

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з наукової роботи
Наталія ВІННІКОВА
«29» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАУКОВИЙ СЕМІНАР «ЛІНГВОСЕМІОТИКА»

для аспірантів

спеціальності 035 Філологія

освітнього третього рівня (освітньо-наукового)

освітньо-наукової програми «Філологія»

Київ – 2024

Розробник:

Саєвич Ірина Георгіївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови.

Викладач:

Саєвич Ірина Георгіївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української мови

Протокол від «28» серпня 2024 р. №10

Завідувач кафедри _____ (Михайло ВІНТОНІВ)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми (керівником групи забезпечення) _____ (Олена БРОВКО)

Робочу програму перевірено

«29» 08 2024 р.

Завідувач аспірантури, докторантури _____ Ілона ТРИГУБ

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № _____

підпис П.І.Б.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № _____

підпис П.І.Б.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № _____

підпис П.І.Б.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № _____

підпис П.І.Б.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № _____

підпис П.І.Б.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна	Заочна
Вид дисципліни	Вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	3/90	3/90
Рік навчання	3	3
Семестр	5	5
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, в тому числі:	90	90
Аудиторні	24	12
Самостійна робота	60	78
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета та завдання наукового семінару

Мета: познайомити слухачів з основними поняттями і проблемами лінгвосеміотики, з історією формування науки про знаковий характер природної людської мови у зіставленні з іншими семіотичними системами; розкрити роль лінгвосеміотики як метатеоретичної дисципліни, об'єктом вивчення якої постає специфіка мовних знаків у різних семіотичних вимірах; сприяти формуванню знань про специфіку знакової репрезентації дійсності та роль мовного коду в інформаційному континуумі.

Завдання полягає у формуванні у здобувачів освіти таких загальних (ЗК) і спеціальних (СК) компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до генерування та обґрунтування нових ідей.

ЗК 2. Здатність до пошуку, обробки, систематизації, аналізу та критичної оцінки інформації з різних джерел; критичного мислення; аналізу міждисциплінарних явищ та процесів; розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності; реалізації власного аксіологічного та наукового потенціалу.

ЗК 8. Здатність до громадянської та соціальної активності й відповідальності.

ЗК 9. Усвідомлення суспільної ваги моральних, культурних, наукових цінностей і шляхів їх збереження та примноження.

СК 1. Засвоєння й осмислення основних наукових концепцій, історії розвитку та сучасного стану філологічних знань, актуальних теоретичних і практичних проблем. Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних принципів і знань та на основі відповідних загальнонаукових методів.

СК 2. Здатність планувати, обґрунтовувати та оцінювати філологічне дослідження та передбачати його результати.

СК 3. Здатність збирати дані для філологічного дослідження, науково систематизувати, аналізувати та інтерпретувати філологічні явища.

СК 4. Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології з використанням теоретичних та експериментальних методів.

СК 8. Здатність планувати і здійснювати комплексні наукові дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання, зокрема у міждисциплінарних напрямках; планувати, тактично й стратегічно організовувати професійну та науково-інноваційну діяльність у галузі філології; здійснювати проектну діяльність на засадах лідерства.

Програмні результати навчання:

РН 1. Демонструвати знання в галузі гуманітаристики, зокрема філології: глибоке розуміння ролі науки, освіти і культури в розвитку цивілізації; знання філософії та методології науки; застосування філософських ідей і концепцій у власних дослідженнях; знання структури, форм і методів наукового пізнання, їхньої еволюції, методології наукових досліджень.

РН 2. Виявляти глибокі теоретичні знання в обсязі, необхідному для розв'язання професійних і науково-дослідних завдань, зокрема: основних класичних і новітніх філологічних концепцій; фундаментальних праць з обраного напрямку дослідження; змісту теоретичних і прикладних філологічних дисциплін; теоретичних і практичних проблем у галузі дослідження.

РН 7. Складати, обґрунтовувати та оцінювати план і дизайн філологічного дослідження, передбачати його результати; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, наявні літературні дані.

РН 15. Професійно, аргументовано, етично виважено і соціально відповідально пояснювати сутність конкретних філологічних явищ та пов'язаних з ними наукових проблем, висловлювати власну думку щодо них.

РН 16. Критично оцінювати наукові філологічні напрями, школи, підходи і методи на основі їх аналізу, порівняння та класифікації.

4. Структура навчальної дисципліни Тематичний план для денної форми

Назва змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт			
	Аудиторна:		Самостійна робота	Модульний контроль
	Лекції	Семінарські заняття		
Тема 1. Семіотика як наука про знаки і знакові системи	2	1	16	2
Тема 2. Основні поняття семіотики. Природа і структура знака	2	1		
Тема 3. Лінгвоцентризм семіотики. Семіологічна концепція Ф. де Соссюра	2	2	16	2
Тема 4. Основи теорії знаків в історії лінгвістичних учень	2	2		
Тема 5. Семіотична таксономія. Критерії виокремлення різних типів знаків	2	1	28	2
Тема 6. Типи знаків у природній мові	2	1		
Тема 7. Мова як знакова система	2	2		
Разом: 90 годин	14	10	60	6

Тематичний план для заочної форми

Назва змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт		
	Аудиторна:		Самостійна робота
	Лекції	Семінарські заняття	
Тема 1. Семіотика як наука про знаки і знакові системи	1	1	20
Тема 2. Основні поняття семіотики. Природа і структура знака	1	1	
Тема 3. Лінгвоцентризм семіотики. Семіологічна концепція Ф. де Соссюра	1	2	20
Тема 4. Основи теорії знаків в історії лінгвістичних учень	1		
Тема 5. Семіотична таксономія. Критерії виокремлення різних типів знаків	1	1	38
Тема 6. Типи знаків у природній мові		1	
Тема 7. Мова як знакова система	1		
Разом: 90 годин	6	6	78

5. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Семіотика як наука про знаки і знакові системи

Об'єкт і предмет семіотики. Міждисциплінарний характер семіотики і її місце в колі гуманітарних наук. Значення семіотики для мовознавства. Знакова природа інформації. Різноманіття комунікативних (інформаційно-семіотичних) процесів у природі і суспільстві. Передавання інформації від людини до людини. Напрями сучасної семіотики: біосеміотика, етносеміотика, семіотика культури, лінгвосеміотика абстрактна семіотика; загальна семіотика.

Тема 2. Основні поняття семіотики. Природа і структура знака

Знак як основне поняття семіотики. Властивості знака. Природа і структура знака. Теорії унілатеральності (однобічності) та білатеральності (двобічності) мовних знаків.

Семіотичний трикутник. Варіанти термінів, що репрезентують семіотичний трикутник. Модель семіотичного трикутника Г. Фреге, К. Огдена й А. Ричардса; Дж. Лайонза, С. Ульманна та ін. Знак і значення. Природа значення. Знак як динамічна мовленнєва сутність.

Тема 3. Лінгвоцентризм семіотики. Семіологічна концепція Ф. де Соссюра

Ф. де Соссюр як фундатор лінгвосеміотики («Курс загальної лінгвістики»). Розуміння мови як системи знаків. Білатеральна теорія знака у концепції Ф. де Соссюра: трактування знака як двобічної одиниці. Властивості мовного знака: довільність, лінійність, незмінність і змінність знака.

Тема 4. Основи теорії знаків в історії лінгвістичних учень

Дискусія про природу імен у Давній Греції (теорії «фісей» і «тесей»). Діалог Платона «Кратил, або про правильність імен». Проблеми мови в середньовічній схоластиці.

Чарльз Сандерс Пірс як зачинатель семіотики Нового часу. Знак у концепції Ч. С. Пірса. Інтерпретанта як чинник мовного семіозису. Трихотомія інтерпретант мовних знаків.

«Основи теорії знаків» Чарльза Морріса. Розмежування трьох семіотичних вимірів знака: семантики, синтактики та прагматики. Уявлення про акт семіозису як поєднання чотирьох складників у концепції Ч. Морріса: 1) законосій, 2) десигнат, 3) інтерпретатор, 4) інтерпретанта.

Тема 5. Семіотична таксономія. Критерії виокремлення різних типів знаків

Типологія знаків як наукова проблема. Принципи класифікацій знакових систем і знаків. Класифікація знаків з погляду фізичної природи плану вираження (оптичні, слухові (аудіальні), тактильні, смакові, нюхові).

Типи знаків за характером зв'язку між позначенням і позначуваним.

Класифікація знаків Ч. Пірса: знаки-індекси, знаки-копії, знаки-символи. Відсутність чітких меж між індексами, іконами і символами. Суть іконічного зв'язку між позначенням і його змістом.

Тема 6. Типи знаків у природній мові

Основні властивості індексальних знаків. Знаки-індекси у системі природної мови.

Іконічні знаки в жестах і міміці людини та в природній мові. Звуконаслідування і їх деривати. Теорія звукосимволізму. Питання щодо природи звукового символізму, рівня його універсальності і ролі в семантиці.

Знаки-символи в природних і штучних семіотиках. Конвенційна природа мовних знаків. Вторинна мотивованість мовних знаків-символів. Межі мотивованості і переваги конвенційних знаків. Символ і образ: спільне та відмінне.

Тема 7. Мова як знакова система

Поняття природної і штучної мови. Відмінність природної людської мови від систем комунікації тварин.

Поняття знакової системи. Види знакових систем. Своєрідність мови як знакової системи. Мова як складна багаторівнева ієрархічна система. Парадигматичні та синтагматичні відношення знаків у мовній системі.

Відмінності між семіотичними системами у здатності змінюватися.

Відмінність між семіотиками у складі функцій. Функції мови як знакової системи.

Комунікація та її місце у сфері семіотичних досліджень. Поняття коду. Мовний код. Семіотика вербальної і невербальної комунікації (паралінгвістика, кінесика, проксемика). Текст як об'єкт лінгвосеміотики.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного контролю

Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
1. Відвідування лекцій	1	7	7
2. Відвідування семінарських занять	1	5	5
3. Виконання завдань для самостійної роботи	10	3	30
4. Робота на семінарських заняттях	10	5	50
5. Модульні контрольні роботи	25	3	75
Разом: 167 балів			
Максимальна кількість балів: 167			
Розрахунок коефіцієнта: $167:100=1,67$			

Умовою зарахування дисципліни «Лінгвосеміотика» як вивченої є отримання аспірантом не менше 60-ти (з урахуванням коефіцієнта) балів за результатами всіх видів зазначених робіт.

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Самостійна робота здійснюється у письмовій формі та полягає в конспектуванні й коментуванні наукових текстів, передбачених програмою.

Завдання для самостійної роботи № 1.

Тема 1. Семіотика як наука про знаки і знакові системи

Тема 2. Основні поняття семіотики. Природа і структура знака

1. Опрацювати наукову літературу з теми.
2. Скласти словник основних понять теми.
3. Скласти план, визначити провідну ідею, сформулювати основні положення одного власного наукового дослідження з теми.

Література з теми

1. Алексюк І. А. Філософія мови. Традиція аналітичної філософії. К.: Центр учбової літератури, 2021. 320 с.

2. Андрейчук Н. І. Мовний знак через призму філософської категорії відношення. *Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]*. Сер. : Філологічна. 2012. Вип. 26. С. 17-19. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2012_26_7.
3. Андрейчук Н.І. Рівні та виміри дії знака. Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2019. Вип. 70. С. 309–322.
4. Бацевич Ф. С. Текст як знак. Проблема іконічності. *Теоретична і дидактична філологія. Серія «Філологія»*. Випуск 25, 2017. С. 37 – 44.
5. Білецький А. О. Вибрані праці / Упоряд. Н.Ф.Клименко, Є.А.Карпіловська, А.О.Савенко. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. 792 с.
6. Ділі Дж. Основи семіотики / Перекл. з англ. та наук. ред. А. Карась. Львів: Арсенал, 2000. 230 с.
7. Єрмоленко С. С. Мовне моделювання дійсності і знакова структура мовних одиниць : монографія. К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2006. 384 с.
8. Огуй О. Д. Лінгвістична теорія знака в епістемологічному ракурсі. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2012. Вип. 62. С. 22-25. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDU_2012_62_7.
9. Селіванова О. О. Лінгвосеміотика й ономаціологія. *Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми*. Підручник. Полтава: Довкілля–К., 2008. С. 120 – 187.
10. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля–К, 2006. 718 с.
11. Сосюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики. К.: Основи, 1998. 324 с.
12. Barthes R. Elements of Semiology / trans. by A. Lavers and C. Smith. New York : Hill and Wang, 1968. 111 p.
13. Benveniste E. Problems in general linguistics / translated by M. E. Meek. University of Miami Press, 1971, 317 p.
14. Eco U. A Theory of Semiotics. Bloomington: Indiana University Press, 1976. 354 p.
15. Eco U. Semiotics and the Philosophy of Language. Bloomington: Indiana University Press, 1984. 242 p.
16. Wąsik Z. Semiotyczny paradygmat językoznawstwa. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego. 1987. 156 p.

Завдання для самостійної роботи № 2.

Тема 3. Лінгвоцентризм семіотики. Семіологічна концепція Ф. де Соссюра

Тема 4. Основи теорії знаків в історії лінгвістичних учень

1. Опрацювати наукову літературу з теми.
2. Скласти словник основних понять теми.
3. Скласти план, визначити провідну ідею, сформулювати основні положення одного власного наукового дослідження з теми.

Література:

1. Алексюк І. А. Філософія мови. Традиція аналітичної філософії. К.: Центр учбової літератури, 2021. 320 с.
2. Андрейчук Н. Виміри семіозису : монографія. Львів : ПАІС, 2021. 352 с.
3. Бацевич Ф. С. Нариси з лінгвістичної прагматики : монографія. Львів: ПАІС, 2010. 356 с.
4. Бацевич Ф.С. Вступ до лінгвістичної прагматики. К.: Академія, 2009. 302 с.
5. Бацевич Ф.С. Філософія мови. Історія лінгвістичних учень. К.: Академія, 2011. 239с.
6. Ділі Дж. Основи семіотики / Перекл. з англ. та наук. ред. А. Карась. Львів: Арсенал,

2000. 230 с.
7. Єрмоленко С. С. Мовне моделювання дійсності і знакова структура мовних одиниць : монографія. К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2006. 384 с.
 8. Платон. Кратил (урибок) / пер. з давньогрецької П. Содомори. *Sententiae*, Volume XXXVII, Issue 2, 2018. Режим доступу: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/25742/document%20%2846%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
 9. Саєвич І. Г. Узуальне / незуальне в лінгвосеміозисі існування (на матеріалі слов'янських мов). *Studia Philologica* (Філологічні студії): зб. наук. праць. К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2017. Вип. 9. С. 130 – 139.
 10. Селіванова О. О. Лінгвосеміотика й ономасіологія. *Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми*: Підручник. Полтава: Довкілля–К., 2008. С. 120 – 187.
 11. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля–К, 2006. 718 с.
 12. Сосюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики. К.: Основи, 1998. 324 с.
 13. Encyclopedic dictionary of semiotics / Gen. ed. T. Sebeok.: In 3 vol. Vol.1: A – M. Vol.2: N – Z. Vol.3: Bibliography. Berlin, etc.: Mouton De Gruyter, cop. 1986. – 592 p., 593 p., 452 p.
 14. Jakobson R. Quest for the Essence of Language (1965). *Diogenes*. Volume 13, Issue 51. Published online by Cambridge University Press: 01 July 2024, 17 p.
 15. Morris Ch. Foundations of the Theory of Signs (1938). *International encyclopedia of unified science*, vol. 1, no. 2. The University of Chicago Press, Chicago 1938, vii + 59 pp.
 16. Peirce Ch. S. Collected Papers of Charles Sanders Peirce / Eds. C. Hartshorne, P. Weiss (Vol. 1-6); A. Burks (Vol. 7-8). Harvard: Harvard University Press, 1931 – 1958.
 17. Wąsik Z. Semiotyczny paradygmat językoznawstwa. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego. 1987. 156 p.

Завдання для самостійної роботи № 3.

Тема 5. Семіотична таксономія. Критерії виокремлення різних типів знаків

Тема 6. Типи знаків у природній мові

1. Опрацювати наукову літературу з теми.
2. Скласти словник основних понять теми.
3. Скласти план, визначити провідну ідею, сформулювати основні положення одного власного наукового дослідження з теми.

Література:

1. Андрейчук Н. Виміри семіозису : монографія. Львів : ПАІС, 2021. 352 с.
2. Андрейчук Н.І. Рівні та виміри дії знака. Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2019. Вип. 70. С. 309–322.
3. Білецький А. О. Вибрані праці / Упоряд. Н.Ф.Клименко, Є.А.Карпіловська, А.О.Савенко. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. 792 с.
4. Власова Т. В. Звукосимволізм: сучасні лінгвістичні дослідження. *Наукові записки кафедри слов'янських і германських мов* : колективна монографія. Новоград-Волинський : НОВОград, 2019. С. 292 – 334.
5. Єрмоленко С. С. Мовне моделювання дійсності і знакова структура мовних одиниць : монографія. К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2006. 384 с.
6. Козлова Т. О. Іконічність у лексиці індоєвропейської прамови: монографія. Запоріжжя : Кругозір, 2015. 640 с.
7. Селіванова О. О. Лінгвосеміотика й ономасіологія. *Сучасна лінгвістика: напрями та*

- проблеми*: Підручник. Полтава: Довкілля–К., 2008. С. 120 – 187.
8. Шепетяк О. Класифікація знаків у семіотиці Чальза Пірса. Університетська кафедра. 2014. № 3. С. 129-136. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukaf_2014_3_13.
 9. Atkin A. Peirce's Theory of Signs. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* / Edward N. Zalta (ed.). Access mode: <https://plato.stanford.edu/archives/sum2013/entries/peirce-semiotics/>
 10. Jakobson R. Quest for the Essence of Language (1965). *Diogenes*. Volume 13, Issue 51. Published online by Cambridge University Press: 01 July 2024, 17 p.
 11. Peirce Ch. S. *Collected Papers of Charles Sanders Peirce* / Eds. C. Hartshorne, P. Weiss (Vol. 1-6); A. Burks (Vol. 7-8). Harvard: Harvard University Press, 1931 – 1958.

Тема 7. Мова як знакова система

1. Опрацювати наукову літературу з теми.
2. Скласти словник основних понять теми.
3. Скласти план, визначити провідну ідею, сформулювати основні положення одного власного наукового дослідження з теми.

Література:

1. Алексюк І. А. Філософія мови. Традиція аналітичної філософії. К.: Центр учбової літератури, 2021. 320 с.
2. Андрейчук Н.І. Рівні та виміри дії знака. Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2019. Вип. 70. С. 309–322.
3. Білецький А. О. Вибрані праці / Упоряд. Н.Ф.Клименко, Є.А.Карпіловська, А.О.Савенко. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. 792 с.
4. Ділі Дж. (2000). Основи семіотики / Перекл. з англ. та наук. ред. А. Карась. Львів: Арсенал.
5. Діомідова О. Ю. Семіотичний та риторичний напрями в теорії комунікації. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 9 : Сучасні тенденції розвитку мов*. 2015. №. 12. С. 40-45. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_9_2015_12_9
6. Єрмоленко С. С. Мовне моделювання дійсності і знакова структура мовних одиниць : монографія. К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2006. 384 с.
7. Павлюк Л.С. Знак, символ, міф у масовій комунікації. Львів: ПАІС, 2006. 120 с.
8. Сосюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики. К.: Основи, 1998. 324 с.
9. Eco U. *Semiotics and the Philosophy of Language*. Bloomington: Indiana University Press, 1984. 242 p.
10. *Encyclopedic dictionary of semiotics* / Gen. ed. T.Sebeok.: In 3 vol. Vol.1: A – M. Vol.2: N – Z. Vol.3: Bibliography. Berlin, etc.: Mouton De Gruyter, cop. 1986. – 592 p., 593 p., 452 p.
11. Wąsik Z. *Semiotyczny paradygmat językoznawstwa*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego. 1987. 156 p.

Критерії оцінювання завдань для самостійної роботи

Завдання для самостійної роботи	0 балів	Завдання не виконане у визначений термін або містить плагіат.
	1-5 балів	Допущено значну кількість мовних помилок різного характеру, бракує логічності викладу, у роботі не дотримано всіх вимог до змісту й структури.
	6-9 балів	Завдання виконано і подано вчасно. У роботі порушено деякі норми української літературної мови, є стилістичні вади.
	10 балів	Завдання виконано і подано вчасно. Аспірант демонструє знання норм української літературної мови, виклад є логічним, чітким. Тему розкрито повністю. Структура викладу відповідає вимогам.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль 1. Дайте розгорнуту відповідь на тему: «Знак як основне поняття семіотики. Властивості знака. Природа і структура знака».

Критерії оцінювання. Максимальна оцінка – 25 балів. Оцінюватиметься: формулювання тез, процедури доведення й аргументації, оригінальні висновки.

Модульний контроль 2. Обґрунтуйте шляхи застосування сукупності поглядів на мовне позначення навколишньої дійсності та знакову репрезентацію процесів комунікації у методології власної майбутньої дисертації. В обґрунтуванні вкажіть мету застосування лінгвосеміотичних ідей та спрогнозуйте результати. (Обсяг тексту розгорнутої відповіді – до 2 сторінок формату А-4, кегль – 14, Times New Roman, 1,5 інтервал, вирівнювання по ширині).

Критерії оцінювання. Максимальна оцінка – 25 балів. Оцінюватиметься: формулювання тез, процедури доведення й аргументації, оригінальні висновки.

Критерії оцінювання розгорнутої відповіді Модульний контроль 1 Модульний контроль 2	Кількість балів
<ul style="list-style-type: none"> • аспірант володіє теоретичними знаннями та практичними вміннями на високому рівні, що підтверджується відповіддю на питання контрольної роботи; • аспірант продемонстрував здатність робити висновки й обґрунтовувати свою позицію на основі проведених спостережень. 	21–25

<ul style="list-style-type: none"> аспірант володіє теоретичними знаннями та практичними вміннями на достатньо високому рівні, що підтверджується відповіддю на питання контрольної роботи; аспірант продемонстрував здатність робити висновки на основі проведених спостережень. 	17–20
<ul style="list-style-type: none"> аспірант володіє теоретичними знаннями та практичними вміннями на достатньому рівні, що підтверджується відповіддю на питання контрольної роботи, з допущенням певних помилок; аспірант продемонстрував недостатні уміння обґрунтовано і самостійно робити висновки на основі проведених спостережень. 	13–16
<ul style="list-style-type: none"> аспірант у цілому виявив посередній рівень знань, умінь, що підтверджується відповіддю на питання контрольної роботи; аспірант продемонстрував посередні уміння обґрунтовано і самостійно робити висновки на основі проведених спостережень 	9–12
<ul style="list-style-type: none"> аспірант виявив лише мінімально можливий допустимий рівень знань, умінь, що підтверджується відповіддю на питання контрольної роботи; аспірант продемонстрував неготовність грамотно і самостійно робити висновки на основі проведених спостережень 	5–8
<ul style="list-style-type: none"> аспірант виявив незадовільний рівень знань, умінь, що підтверджується відповіддю на питання контрольної роботи; аспірант продемонстрував невміння послідовно, грамотно і самостійно робити висновки на основі проведених спостережень 	1–4

Модульний контроль 3. Тестування Критерії оцінювання. Максимальна оцінка – 25 балів. Кожна правильна відповідь – 1 бал.

6.4. Форми проведення семестрового контролю

Семестровий контроль (залік) здійснюється за підсумками семестрової роботи. Навчальні досягнення аспірантів оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Об'єкт, предмет і завдання семіотики. Значення семіотики для мовознавства.
2. Напрями сучасної семіотики (біосеміотика, етносеміотика, семіотика культури, лінгвосеміотика, загальна семіотика).
3. Знак як основне поняття семіотики. Властивості знака.
4. Природа і структура знака. Теорії унілатеральності (однобічності) та

білатеральності (двобічності) мовних знаків.

5. Семіотичний трикутник. Варіанти термінів, що репрезентують семіотичний трикутник.
6. Знак і значення. Природа значення.
7. Ф. де Соссюр як фундатор лінгвосеміотики («Курс загальної лінгвістики»).
8. Білатеральна теорія знака у концепції Ф. де Сосюра. Властивості мовного знака: довільність, лінійність, незмінність і змінність знака.
9. Дискусія про природу імен у Давній Греції (теорії «фісей» і «тесей»). Діалог Платона «Кратил, або про правильність імен».
10. Чарльз Сандерс Пірс як зачинатель семіотики Нового часу. Знак у концепції Ч. С. Пірса.
11. «Основи теорії знаків» Чарльза Морріса. Розмежування трьох семіотичних вимірів знака: семантики, синтактики та прагматики.
12. Типологія знаків як наукова проблема. Принципи класифікацій знакових систем і знаків.
13. Типи знаків за характером зв'язку між позначенням і позначуваним. Класифікація знаків Ч. Пірса: знаки-індекси, знаки-копії, знаки-символи.
14. Основні властивості індексальних знаків. Знаки-індекси у системі природної мови.
15. Іконічні знаки в жестах і міміці людини та в природній мові. Звуконаслідування і їх деривати. Теорія звуко символізму.
16. Знаки-символи в природних і штучних семіотиках. Конвенційна природа мовних знаків.
17. Поняття природної і штучної мови. Відмінність природної людської мови від систем комунікації тварин.
18. Поняття знакової системи. Види знакових систем.
19. Своєрідність мови як знакової системи. Мова як складна багаторівнева ієрархічна система.
20. Комунікація та її місце у сфері семіотичних досліджень. Поняття коду. Мовний код.

7. Навчально-методична картка дисципліни

«Науковий семінар. Лінгвосеміотика»

Разом: лекції – 14 год., семінарські заняття – 10 год.,

самостійна робота – 60 год., МК – 6 год., залік

Тиждень	I-II	I-II	III-IV V-VI	V- VI	VII-VIII	IX-X	XI-XII
Модулі	Модуль 1						
Назва модуля	Лінгвосеміотика						
К-ть балів за модуль	167 балів						
Лекції	Л. 1	Л. 2	Л. 3	Л. 4	Л.5	Л. 6	Л. 7
Години	2 год.	2 год.	2 год.	2 год.	2 год	2 год.	2 год.
Теми лекцій	Семіотика як наука про знаки і знакові системи (1 б.)	Основні поняття семіотики. Природа і структура знака (1 б.)	Лінгвоцен тризм семіотики . Семіологічна концепція Ф. де Соссюра (1 б.)	Основи теорії знаків в історії лінгвістичних учень (1 б.)	Семіотична таксономія. Критерії виокремлення різних типів знаків (1 б.)	Типи знаків у природній мові (1 б.)	Мова як знакова система (1 б.)
Теми семінарських занять		Семіотика як наука про знаки і знакові системи. Природа і структура знака (11 б.)	Лінгвоцен тризм семіотики . Семіологічна концепція Ф. де Соссюра (11 б.)	Основи теорії знаків в історії лінгвістичних учень. (11б.)		Семіотична таксономія. Типи знаків у природній мові (11 б.)	Мова як знакова система (11б.)
Самостійна робота	Самостійна робота 1 (10 балів)		Самостійна робота 2 (10 балів)		Самостійна робота 3 (10 балів)		
Види поточн. контр.	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		Модульна робота 3 (25 балів)		
Підсумк контр.	Залік						

6.4. Оцінювання освітніх досягнень аспірантів за системою ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

8. Список літератури

1. Алексюк І. А. (2021). Філософія мови. Традиція аналітичної філософії. К.: Центр учбової літератури.
2. Андрейчук Н. (2021). Виміри семіозису : монографія. Львів : ПАІС.
3. Андрейчук Н. І. (2012). Мовний знак через призму філософської категорії відношення. *Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]*. Сер. : Філологічна. Вип. 26. С. 17-19. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2012_26_7.
4. Андрейчук Н. І. (2011). Семіотика лінгвокультурного простору Англії кінця XV – початку XVII століття: монографія. Львів: Вид-во Львівської політехніки.
5. Андрейчук Н. І. (2019). Рівні та виміри дії знака. Вісник Львівського університету. Серія філологічна. Вип. 70. С. 309–322.
6. Бацевич Ф.С. (2009). Вступ до лінгвістичної прагматики. К.: Академія.
7. Бацевич Ф. С. (2010). Нариси з лінгвістичної прагматики : монографія. Львів: ПАІС.
8. Бацевич Ф. С. (2017). Текст як знак. Проблема іконічності. *Теоретична і дидактична філологія. Серія «Філологія»*. Випуск 25. С. 37 – 44.
9. Бацевич Ф.С. (2011). Філософія мови. Історія лінгвістичних учень. К.: Академія.
10. Білецький А. О. (2012). Вибрані праці / Упоряд. Н.Ф.Клименко, Є.А.Карпіловська, А.О.Савенко. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго.
11. Власова Т. В. (2019). Звукосимволізм: сучасні лінгвістичні дослідження. *Наукові записки кафедри слов'янських і германських мов* : колективна монографія. Новоград-Волинський : НОВОГрад. С. 292 – 334.
12. Ділі Дж. (2000). Основи семіотики / Перекл. з англ. та наук. ред. А. Карась. Львів: Арсенал.
13. Діомідова О. Ю. (2015). Семіотичний та риторичний напрями в теорії комунікації. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 9 : Сучасні тенденції розвитку мов. №. 12. С. 40-45*. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_9_2015_12_9
14. Еко У. (2004). Роль читача. Дослідження з семіотики текстів: пер. з англ.; Пер. М. Гірняк . Львів : Літопис.
15. Єрмоленко С. С. (2006). Мовне моделювання дійсності і знакова структура мовних одиниць : монографія. К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго.
16. Козлова Т. О. (2015). Іконічність у лексиці індоєвропейської прамови: монографія. Запоріжжя : Кругозір.
17. Колесник О. С. (2011). Міфологічний простір крізь призму мови та культури: Монографія. Чернігів: РВВ ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка.
18. Огуй О. Д. (2012). Лінгвістична теорія знака в епістемологічному ракурсі. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Вип. 62. С. 22-25. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDU_2012_62_7.

19. Павлюк Л.С. (2006). Знак, символ, міф у масовій комунікації. Львів: ПАІС.
20. Платон. Кратил (уривок) / пер. з давньогрецької П. Содомори (2018). *Sententiae*, Volume XXXVII, Issue 2. Режим доступу: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/25742/document%20%2846%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
21. Саєвич І. Г. (2017). Узуальне / незуальне в лінгвосеміозисі існування (на матеріалі слов'янських мов). *Studia Philologica (Філологічні студії): зб. наук. праць*. К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка. Вип. 9. С. 130 – 139.
22. Селіванова О. О. (2008). Лінгвосеміотика й ономаціологія. *Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник*. Полтава: Довкілля–К. С. 120 – 187.
23. Селіванова О. О. (2006). Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля–К.
24. Шепетяк О. (2014). Класифікація знаків у семіотиці Чальза Пірса. Університетська кафедра. № 3. С. 129-136. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukaf_2014_3_13.
25. Atkin A. (2010). Peirce's Theory of Signs. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* / Edward N. Zalta (ed.). Access mode: <https://plato.stanford.edu/archives/sum2013/entries/peirce-semiotics/>
26. Barthes R. (1968). *Elements of Semiology* / trans. by A. Lavers and C. Smith. New York : Hill and Wang.
27. Benveniste E. (1971). *Problems in general linguistics* / translated by M. E. Meek. University of Miami Press.
28. Eco U. (1976). *A Theory of Semiotics*. Bloomington: Indiana University Press.
29. Eco U. (1984). *Semiotics and the Philosophy of Language*. Bloomington: Indiana University Press.
30. *Encyclopedic dictionary of semiotics* (1986). / Gen. ed. T. Sebeok.: In 3 vol. Vol.1: A – M. Vol.2: N – Z. Vol.3: Bibliography. Berlin, etc.: Mouton De Gruyter, cop.
31. Jakobson R. (1965). *Quest for the Essence of Language Diogenes*. Volume 13, Issue 51. Published online by Cambridge University Press: 01 July 2024, 17 p.
32. Morris Ch. (1938). *Foundations of the Theory of Signs*. *International encyclopedia of unified science*, vol. 1, no. 2. The University of Chicago Press, Chicago.
33. Peirce Ch. S. (1931 – 1958). *Collected Papers of Charles Sanders Peirce* / Eds. C. Hartshorne, P. Weiss (Vol. 1-6); A. Burks (Vol. 7-8). Harvard: Harvard University Press.
34. Wąsik Z. (1987). *Semiotyczny paradygmat językoznawstwa*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.